

α) Η κοινωνική άθλιότητα και η αιτία της

Λέγοντας κοινωνική άθλιότητα έννοούμε την οικονομική ανισότητα των ανθρώπων την άδικια την εκμετάλλευση, τον έξευτελισμό της προσωπικότητας την ηθική εξασθλίωση. Στόν αιώνα μας, αιώνα της άτομικής ενέργειας και των διαστημικών ταξιδιών, πλάι στην καταναλωτική κοινωνία ή κοινωνία της αφθονίας υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι που πεινούν και πεθαίνουν από την πείνα.

Πολλοί κοινωνιολόγοι και οικονομολόγοι αναζητούν την αιτία της κοινωνικής άθλιότητας στόν οικονομικό παράγοντα. Κατ' αυτούς τό κοινωνικό πρόβλημα είναι οικονομικό πρόβλημα. Κατά τή χριστιανική διδασκαλία ή κοινωνική άθλιότητα όφείλεται στην **ήθική άθλιότητα** των ανθρώπων, δηλαδή στην άμαρτία και στην έλλειψη αγάπης. Ο άχαλίνωτος έγωισμός των ανθρώπων ή άκόρεστη πλεονεξία και ιδιοτέλεια δημιουργεί τά κοινωνικά προβλήματα και τίς κοινωνικές αναστατώσεις. Τό πρόβλημα της κοινωνίας και της ανθρωπότητας βασικά δέν είναι οικονομικό, αλλά **ήθικό**.

β) Η θέση της Εκκλησίας άπέναντι στην κοινωνική άθλιότητα

Τό Ευαγγέλιο του Χριστού δέν αποβλέπει κατά πρώτο και κύριο λόγο στην λύση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων. Ο Χριστός κηρύττει τή βασιλεία του Θεού και ένδιαφέρεται για τήν πνευματική και ήθική αναγέννηση των ανθρώπων. Αλλά έπειδή τά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα είναι σε τελική αναλυση ήθικά προβλήματα, είναι φανερό ότι ή διδασκαλία του Ευαγγελίου για τήν αγάπη και τή δικαιοσύνη έχει κεφαλαιώδη σημασία όχι μόνο για τήν προσωπική ζωή των ανθρώπων, αλλά και για τήν κοινωνική σύμβουση.

Ὁ Χριστός ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς νά βλέπουμε στό πρόσωπο ὅλων τῶν ἀνθρώπων καί ἰδιαίτερα τῶν δυστυχισμένων αὐτόν τόν ἴδιο. Μιλώντας λ.χ. ὁ Κύριος γιά τήν μέλλουσα κρίση ἀποκάλυψε ὅτι τό κριτήριό μέ τό ὁποῖο θά κριθοῦν οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἡ ἔμπρακτη ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς φτωχοὺς, τοὺς ἀδύνατους, τοὺς ἀδικημένους, τοὺς ὁποῖους μάλιστα ὀνομάζει «ἐλαχίστους» (ἀσήμαντους) ἀδελφούς του. Ὁ Χριστός στάθηκε δίπλα στοὺς πονεμένους ἀνθρώπους καί κάλεσε κοντά του ὅλους τοὺς κουρασμένους, εἴτε ἀπό τήν ἁμαρτία εἴτε ἀπό τίς θλίψεις καί δοκιμασίες τῆς ζωῆς (Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ματθ. 11, 28).

Καί ἡ Ἐκκλησία ἀπό τοὺς ἀποστολικούς ἀκόμη χρόνους ἔκανε τό πᾶν γιά νά ἀνακουφίσει τήν ἀνθρώπινη δυστυχία. Ἡ πρώτη χριστιανική κοινότητα τῆς Ἱερουσαλήμ ἀντιμετώπισε τή φτώχεια τῶν μελῶν της μέ τήν κοινοκτημοσύνη τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν (Πρ. 2, 42-47). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅπου κι' ἄν βρισκόταν, φρόντιζε γιά τοὺς φτωχοὺς τῆς Ἱερουσαλήμ (Α' Κορ. 16, 1-4). Ἡ Ἐκκλησία καί στό Βυζάντιο καί κατά τήν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας εἶχε τήν εὐθύνη τῆς κοινωνικῆς μέριμνας. Εἶναι γνωστοί οἱ ἀγῶνες τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν παροχή ἠθικῆς καί ὑλικῆς βοήθειας στοὺς πάσχοντες. Τήν ἀγωνία τῆς Ἐκκλησίας γιά τίς ὑλικές καί πνευματικές ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων διαβλέπουμε καί σ' αὐτήν ἀκόμη τῆ θεία λατρεία. Στή θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὁ ἱερέας προσεύχεται γιά τά νήπια, τή νεότητα, τά γηρατεία, τοὺς παραστρατημένους, τίς χῆρες, τά ὄρφανά, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς αἰχμαλώτους κτλ.

Ἄλλ' ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ἔχει κεφαλαιώδη σημασία ὄχι μόνο γιά τήν πρόσκαιρη ἀντιμετώπιση της κοινωνικῆς ἀθλιότητος, ἀλλά καί γιά τή ριζική θεραπεία της, γιά τήν καταπολέμηση τῶν αἰτίων πού τήν προκαλοῦν. Καί τά αἶτια αὐτά εἶναι, ὅπως εἶπαμε, τά πάθη τῆς ψυχῆς. Ὅταν αὐτά ἐκλείψουν ἢ περιορισθοῦν, περιορίζεται καί ἡ κοινωνική ἀθλιότητα. Χωρίς τήν ἠθική ἀναγέννηση δέν μπορούμε νά ἔχουμε κοινωνική ἀναγέννηση. Δέν ὑπάρχει μεταμόρφωση τοῦ κόσμου χωρίς μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου.

Υ) Ἡ διακονία τοῦ χριστιανοῦ στό σύγχρονο κόσμο

Ἡ ὑπηρεσία, πού εἶναι ὑποχρεωμένος νά προσφέρει ὁ χριστιανός στό σύγχρονο κόσμο, εἶναι ἡ ἐξῆς: Μέ τό λόγο του καί πρωτίστως μέ τό ζωντανό παράδειγμά του πρέπει νά ἀποδείξει ὅτι ὁ Χριστός μεταμορφώνει τόν ἄνθρωπο ριζικά καί τόν κάνει δίκαιο, ἀνιδιοτελή, φιλόανθρωπο, γενναιοδωρο, γεμάτο ἀπό ἀγάπη γιά τοὺς συνανθρώπους του. Γιατί, ἂν θέλουμε νά συμβάλουμε προσωπικά καί θετικά στόν περιορισμό τῆς κοινωνικῆς ἀθλιότητος καί

στην αναγέννηση της κοινωνίας, πρέπει πρώτα εμείς να αναγεννηθούμε πνευματικά.

Ο αληθινός χριστιανός δεν μπορεί να ήσυχάσει, όταν υπάρχουν στον κόσμο άνθρωποι που υποφέρουν από έλλειψη αναγκαίων υλικών αγαθών, άνθρωποι που αδικούνται, που δεν είναι ελεύθεροι, που δε γνώρισαν την Αλήθεια. Ο χριστιανός που δεν αγωνιᾷ για τους «ἐλαχίστους» ἀδελφούς του Χριστοῦ, δεν είναι χριστιανός.

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μή ὑψηλοφρονεῖν, μηδέ ἠλπικένοι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλόν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς».

(Α' Τιμ. 6, 17-19)

(Στοὺς πλουσίους τοῦ κόσμου αὐτοῦ, παράγγελλε νὰ μὴν εἶναι ὑπερήφανοι οὔτε νὰ ἔχουν τὴν ἐλπίδα τους στὴν ἀβεβαιότητα τοῦ πλούτου, ἀλλὰ στὸ ζωντανό Θεό, πού μᾶς παρέχει ὅλα πλούσια γιὰ ἀπόλαυση· νὰ κάνουν τὸ καλό, νὰ πλουτίζουν μέ καλά ἔργα, πρόθυμοι νὰ μεταδίδουν, γενναιοδωροί, καὶ ἔτσι νὰ ἀποταμιεύουν γιὰ τὸν ἑαυτό τους ἓνα καλό θεμέλιο γιὰ τὸ μέλλον, γιὰ νὰ λάβουν τὴν αἰώνια ζωή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Γιατί δεν υπάρχει κοινωνική αναγέννηση χωρίς τὴν ἠθική αναγέννηση τῶν ἀνθρώπων;
- 2) Πῶς συμβάλλει ὁ χριστιανός στὴν καταστολή τῆς κοινωνικῆς ἀθλιότητος;